

Joan Botey i Serra. Propietari forestal

“Ningú marca els límits de l'ús social del bosc”

RESTRICCIÓ “Si tanqués els camins privaria als que en disfruten, i contra els que van amb mala fe no hi podria fer res. Absurd, no?”
PROTECCIÓ “Estic en contra dels parcs naturals sense pressupost”

Joan Puntí
FONTETA

El 80% del bosc català és de propietat privada. Això ho té tothom clar?

No s'ha explicat mai prou bé. Sóc vocal del Centre de la Propietat Forestal des del 1991 i sé que costa molt que la gent sàpiga, quan trepitja un bosc, que és privat. També hi ha qui es pensa que quan és públic és campí qui pugui, i això és l'altre error.

Tota propietat privada es pot tancar, i el bosc no. Això la fa diferent.

Legalment el puc tancar, el bosc. Vas per Andalusia, Extremadura o Castella, tanquen un bosc i socialment no té impacte. També és cert que tenen ramaderia. Ara bé, què passa a Catalunya? Aquí semblaria que impedeixes anar a buscar bolets, a passejar, i la societat s'ho pren com una gran ofensa. Som així.

I vostè, com ho veu?

A mi no em sembla malament de tenir les finques obertes, sempre que tot circuli al voltant d'unes regles i unes quantitats. Ara es fa una cursa, que altres cobren per passar per la meua propietat. I és una. Però imagina't que se n'organitza una cada setmana. És pot admetre que un dia passin 3.000 persones amb unes certes restriccions, però si en passen 3.000 cada setmana i per on els dona la gana, el bosc queda fet un desastre. Sigui públic o privat, la qüestió és, qui ho vigila?

Què s'ha de fer?

Els ajuntaments no tenen l'atribució. En els terrenys privats no hi ha més nassos que ho faci el propietari. No hi ha altra manera de regular-ho. Ningú marca els límits de l'ús social del

bosc. L'abús només el veu el propietari. Tot i que un 90% de la població és sensible i respectuosa amb el bosc. Tinc una teoria.

Diu que té una teoria sobre els límits del bosc?

Ningú es pot queixar que jo tanqui res. Perquè no ho faig. Nosaltres hi vivim, a bosc. A set quilòmetres a la rodona no hi ha ningú. Què guanyaré si tanco un camí? Privaria els que en disfruten, i contra els que van amb mala fe, no hi podria fer res. Absurd, no? Que hi hagi gent amb bon humor i amb ganes de disfrutar del bosc, per mi, és una qüestió de seguretat. Si el tanques, només passen els que fan mal.

Totes les terres de què disposa en plenes Gavarres són fruit d'una herència, no?

Sí. En època de guerres, la indústria tèxtil va fer diners perquè confecciona roba de primera necessitat. La guerra nostra ens va deixar mig atuits, perquè la indústria va treballar a mig gas. I a més, a l'any 40 una riuada (la indústria era a Ripoll) ho va enviar tot a fer punyetes. Però la guerra mundial va ser diferent.

Industrial Botey de Ripoll va fer els diners a l'estranger.

Sí. En començar, nosaltres exportàvem a Anglaterra i a l'estranger. Ens treien el fil dels dits. I es van fer calés. Entre el 1943 i el 1948 el meu pare va fer molts diners amb Industrial Botey.

I què en va fer, dels diners?

No els va voler reinvertir en la indústria perquè ja ho havia fet durant la Primera Guerra Mundial i en el crack del 29 va quedar fos. Hi va reinvertir el necessari i va fer un calaix, a part. Va fer

aquests comptes: tinc quatre fills, una part per a l'hereu i la resta, en quatre parts.

Què va comprar el seu pare amb els guanys industrials?

Finques, a la vall de Cardós, unes bordes tocant a França, una finca als Monegros, i una altra al costat de l'Elbre, preciosa, que més tard va quedar sota el pantà de Mequinensa. Va comprar Fitor i cala Morisca, a Mont-ras, al costat de cap Roig. També un parell de cases a Barcelona. A mi em van tocar la finca de Fitor, al mig de les Gavarres.

Era una sola parcel·la?

No. Eren uns vint registres cadastrals. En aquell moment es van reunir 1.300 hectàrees, de les quals van passar a ser un 85% per a mi. Mas Carrony és d'un germà; Mas Estanyet, d'un altre, i Mas Juanola, que està en runes, d'un altre. Sóc el que he hagut d'aprendre a fer gestió forestal.

Per no quedar-se sense res en quatre dies, no?

En el primer moment no era tan ruïnós com ho és ara. Tot el que comportava el carbonet et mantenia net el bosc. No hi guanyaves gaire, però la gestió ja estava feta. El suro va ser diferent. Durant la guerra s'havien tallat molts suros per fer llenya. El meu pare mateix, recomanat per la gent d'aquí, es va atipar de tallar suros. Un disbarat des del punt de vista actual. Entre el carbonet i els suros que tallava (ell no veia que s'estava menjant el capital) no s'havia de posar diners a la finca. Estimava la natura però no hi entenia gaire res, la veritat.

Una inversió feta amb estima. Penseu que no va ser ni una inversió. Pensava en el futur dels

Joan Botey (Barcelona, 1940) és propietari d'una extensió molt àmplia de les Gavarres. Va heretar la finca de Fitor l'any 1967 i l'ha cuidat i gestionat amb cura. Pioner en el turisme rural, viu la natura amb passió, preocupat pels boscos i pel patrimoni cultural de l'entorn on viu. També ha impulsat la recerca arqueològica de la zona. ■ FOTO: QUIMA PUIG

fills. Quan va morir el meu pare, l'any 1967, vaig haver de demanar un crèdit per pagar la transmissió. En aquell moment era químic de Sarrià i em vaig posar a estudiar enginyeria agrícola per gestionar el patrimoni. Com a enginyer químic havia treballat molt amb pinsos, a Vic, a Mollet i a Tortosa. Però tenia la finca i, poc o molt, m'hi havia de dedicar. Si podia treballava quatre dies i la resta mirava de passar-los a Fitor.

Tot i això, inicialment diu que encara era autosuficient.

Als últims anys del meu pare (primera meitat dels seixanta) ja començava a donar problemes. Havia arribat el gas a les cuines i el fuel a les indústries, i el carbó deixava de ser imprescindible. El canvi va ser ràpid. A més també em vaig trobar que les masies van deixar de tenir masovers perquè el turisme els va atraure, i en dos o tres anys no va quedar ni un sol masover a les Gavarres.

Aquí va començar el problema. Molt de patrimoni i manteniment costós.

Sí. Hi havia cases com castells. Una solució era vendre per mantenir. Però no ho vam fer. M'hauria quedat tot com un formatge de *gruyère*. Inicialment no hi veïem solució.

Com ho van fer?

Aviat em vaig adonar, per exemple, que tallar els suros era una animalada. Una cosa era aclarir, i una altra, anar arreu. De seguida vaig començar a cuidar els nostres suros. Això sí, he tardat 40 anys a posar en explotació la finca.

Ho ha anat fent molt a poc a poc.

Per explotar el suro em calia una xarxa de camins, i en això vaig tenir el gran encert d'aconseguir un bulldozer gràcies a un tracte que vaig fer amb la papera Torras. L'adquisició d'aquella màquina va ser el gran encert. Vaig veure la llum quan els de Torras Hostench em van venir a veure per plantar eucaliptus.

No tenien mala premsa, ja llavors, els eucaliptus? No ho tenia clar, i vaig voler-

me'n assabentar a fons. Vaig anar a Austràlia per descobrir de què anava això dels eucaliptus, i finalment vaig optar per plantar-ne en terrasses perquè retinguessin l'aigua, vaig triar l'espècie i els vaig dir que no volia espècies que germinessin.

Abans de posar-s'hi va fer proves, no?

L'any 1973 vaig tenir un incendi que em va cremar 100 hectàrees. Aprofitant-ho vaig fer quatre proves. Vam plantar 20 classes d'eucaliptus i va semblar que n'hi havia una que funcionava. Amb aquesta espècie vam plantar 250 hectàrees, tot aterassat, amb la idea que les terrasses servissin també de tallafocs. L'any 83 en vaig tenir un altre que, gràcies a les terrasses d'eucaliptus que havia plantat cap al 77, el van aturar.

En què consistia el tracte amb la Torras?

Jo hi posava el terreny i ells, la direcció tècnica. Jo vaig posar les meves condicions. En definitiva, amb els diners que em pagaven per la direcció que vaig assumir, vaig pagar un bulldozer

i un maquinista. Quin va ser el benefici?

Aquella màquina va servir per transformar les Gavarres.

Cada 50 metres vam fer un camí, i vam acabar fent una xarxa de 150 quilòmetres de camins forestals a casa. Sense això ara no s'arribaria enlloc. Això va ser la gran obra, i encara en tenim beneficis, d'això.

I els eucaliptus?

Van rendir, però comptaven un creixement d'uns 20 metres cúbics per hectàrea i any i va ser de 8 metres cúbics. Menys de la meitat del previst. Però jo amb aquells eucaliptus vaig pagar la modernització de la finca.

També va posar xais i cabres, un miler de caps, en total.

No va pas ser un mal negoci. Però el tema dels pastors és terrible. Perquè no he tingut mai pastors professionals. I, a més, cada un que trobava, quan tenia feina de manobre em deixava. Me'n vaig atipar.

Sort que sempre va creure en el negoci del suro.

El suro és rendible des dels anys noranta. Però des del moment que vaig prendre la decisió del suro fins que em va rendir han passat més de 30 anys. Però ara faig suro de veritat. No està als preus del 1999 al 2005, però té molta demanda i va a taps. Abans hi havia molts industrials, però ara n'hi ha un de portuguès que té el 50% del suro mundial.

Als anys seixanta, els masovers van marxar de la muntanya atrets pel turisme. Ara la muntanya atrau el turista.

El concepte l'havia vist a França i també a Itàlia. Vaig veure la solució al manteniment de la finca. Vam començar per Mas Cals. Ara amb internet seria fàcil, però llavors no n'hi havia. Jo sóc pioner en el turisme rural. Vaig haver de crear una associació, Turisverd, que havia de tenir una central telefònica. Vam començar fent promocions per la ràdio i als diaris. En vaig ser president una colla d'anys. Però vam abastar massa, perquè Catalunya té moltes realitats.

També va comprar la rectoria

“

Només faltaria que no es fessin batudes de senglars a la nit. Són, però, la xocolata del lloro

de Fitor al Bisbat.

Sí, però em van fer la vida impossible. Tot eren complicacions. Hi vaig voler posar un petit restaurant. Però els maldecaps eren constants: em deien que la pica de marbre no hi podia ser, que les voltes, del segle XIII, eren massa baixes. Tot complicacions. Això a França no passa. Quan un edifici és especial, és especial. Tip, ho vaig vendre. Vaig anar a veure el conseller Vilalta i el vaig convencen perquè s'ho quedés.

Amb els anys es va convertir en un expert en gestió forestal, tant que va estar parlant-ne davant l'Assemblea de les Nacions Unides.

Sí, l'any 2004, com a propietari forestal. Vaig parlar davant els representants de 250 països. Vaig defensar el gran valor de l'associacionisme forestal. Vaig intentar fer entendre que calia promoure associacions de propietaris forestals. Del consorci, vaig passar a vicepresident de l'espanyol i vicepresident de l'europeu: així teníem accés als comitès consultius. També van crear una associació global IFA, on també hi vaig estar com a representant.

L'excés de senglars són un problema a les carreteres. També a la muntanya?

I tant! El primer disbarat és que se n'ha accelerat la proliferació perquè s'ha encruuat amb animals més prolífics. El segon disbarat ve que ara el senglar no té enemics i que l'únic depredador que té és l'home. Però per més que cacem no fas res.

Les batudes nocturnes creen polèmica.

Només faltaria que no hi fossin! Però és la xocolata del lloro. Els caçadors paguem per anar a caçar en un vedat, per exemple, perdus. A Andalusia i Extremadura sempre s'ha pagat, i allà viuen de la cacera, no del bosc. Però ara ningú paga per anar a caçar un senglar. A més, cada cop hi ha menys caçadors i socialment el caçador és més mal vist.

En determinada època, el bosc sembla una rambla, pels boletaires.

“

Hem de gastar diners en I+D per fer desenvolupar la indústria de la biomassa

El programa aquest que ha popularitzat anar a buscar bolets no ha fet gaire bé. El que es fa a bosc sempre ha d'estar proporcionat, i això ara no és així. A més, el bolet és del propietari, factura molt i no en rep gens. Tinc clar que el bolet s'ha de regular. Si bé el programa ha despertat excessiva expectativa, també és cert que s'han fet programes de conscienciació que han fet molt de bé al bosc.

El futur en la gestió del bosc és la biomassa?

Tenim un creixement de sotabosc de cinc tones per hectàrea i any. Un disbarat. Si no ho triem, el sotabosc eixuga l'aigua dels boscos. L'excés de sotabosc porta massa boques que prenen aigua. I a l'estar més seques augmentem el risc d'incendi. És clar que hem d'usar la biomassa per escalfar. Però hem de gastar diners en I+D per fer desenvolupar la indústria de la biomassa. És el nostre producte.

N'hi ha prou que les Gavarres siguin espai d'interès natural? No han d'estar protegides com a parc natural?

Els francesos salten de contents quan els inclouen una finca en un parc natural. Aquí, quan t'inclouen en un parc natural vol dir que no et deixaran fer res. És de jutjat de guàrdia. Als que ens agrada la natura, el parc natural ens hauria d'entusiasmar. I no ens satisfà perquè només s'hi posa el nom i les restriccions. I no un pressupost. No sóc contrari als parcs naturals, sóc contrari als parcs naturals sense pressupost.

I les bicicletes a muntanya, què li semblen?

M'agraden. És una qüestió de coresponsabilitat, i entre tots ens hi hauríem de posar. El ciclista és la persona que districta més de la muntanya. Ho trobo preciós. M'agrada. Però la gent sap que els boscos són privats? O fem parcs naturals i els dotem de diners o excitem la coresponsabilitat. El que en disfruta hi ha de deixar alguna cosa. Les curses es poden gravar. Si la gent paga una inscripció és fàcil. Ara bé, el que em preocupa més és el ciclisme de lleure. ■